

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚIE COMPARATĂ

Revista apare regulat la 1 și 15 a fiecărei luni, afară de lunile de vacanțe (Iulie și August) când va apărea numai o singură dată pe lună

Abonamentul:

Pentru autorități, banci, inst. t. fin. avocați etc.	
Pe un an	100 Lei
Pentru magistrați pe an	80 „
Pentru studenți pe an	60 „
Un număr simplu	5 „
Un număr dublu	7 „
Un număr vechiu	10 „

Redacția singură: Palatul Curții de Apel Et. I/74 — Administrația; Str. Regina Maria Nr. 34 (Radio Reclam România S. A.) unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adje

Sumarul

1. Contribuțiuni la unificarea legilor de Vasile M. Dimitriu și Dr. Ștefan Laday.
2. Articolul 21 din codul de comerț de Dr. Aurel Jancu.
3. Jurisprudențe de ale Inaltei Curți de Casație (Secția Ardeal) și Curtea de Apel Cluj. Materie comercială și penal adnotări de St. L. și V. M. D.
4. Dicționar Juridic. Cronică legislativă. Informațiuni, Biblioteca „Ardealul Juridic“.
5. Codul penal al Contravențiilor Legea ung. XL/1879. Tradusă din limba maghiară și comentată de V. M. Dimitriu și Dr. Ștefan Laday

Contribuțiuni la unificarea legilor

Am citit acum câțva timp, publicate într-o revistă de drept, ¹⁾ niște observațiuni cu privire la viitoarea alcătuire a codului nostru penal unificat.

Sub titlul sugestiv „Factorul psihologic în unificarea legilor“, autorul începe articolul cu oare cari generalități prin care face deosebire între tendința de universalizare a dreptului în acele ramuri care regulează raporturile materiale între indivizi (dr. comercial, actele stării civile, privilegiul, ipotecă din dr. civil) și unele dispoziții ale dreptului civil (cum ar fi regimul matrimonial) ca și legiuirea penală în totalitate, în domeniul cărora nu poate fi vorba despre vr'un mers spre uniformizare; ci din potrivă spre diferențiere și asta din pricina aluatului sufletească omenesc specific pământit după indivizi, după popoare, după rase.

Prescripțiile codului penal, unde intențiunea, factor psihologic, este pretutindeni caută — zice autorul — nu se pot universaliza ci din potrivă; așa fiind viitoarea noastră legiuire penală nu se poate unifica fără a se ține seamă de sufletul individual, ca și de cel colectiv al înragului neam, de psihologia poporului român.

¹⁾ G. Opreșcu. Fact. r. psihologic în unificarea legilor Curierul Juridic nr. No 20 de la 29 Mai 1921.

Trecând de la generalități la concret, autorul compară unele dispozițiuni ale codului penal în vigoare în Ardeal și pe care codul penal din vechiul regat nu le are²⁾ spre a-și demonstra teza pusă și după ce se îndoiește de valoarea unor dispozițiuni ce nu trebuiesc să lipsească din vreun cod penal modern ca: *liberarea condiționată, scăderea din pedeapsă a închisorii preventive etc.*, ajunge la concluzia curioasă că bună oară suspendarea pedepsei sau reprimarea actelor impudice nefirești, etc. n'are ce căuta în viitorul nostru cod penal pentru că. . . . iată în original argumentarea:

„Suspendarea pedepsei, cred că n'ar corespunde dispozițiilor sufletești ale masei poporului nostru. În primitivitatea lui sufletească (care nu e din toate punctele de vedere rea) țărânul român, în special, vrea ca fapta rea să fie nu atât grav pedepsită, cât să fie neaparat și cât mai urgent pedepsită. Observațiuni practice arată că în procesele penale țărânii „adversari“ stau blajini de vorbă pe sală și „partea civilă“ spune „inculpatului“. macar 5 lei să dai amendă ca să te înveți minte al'dată; iar dacă e vorba de împăcare, ea nu are loc, în marea majoritate a cazurilor, la primul termen, ci la al doilea al treilea . . .

Sau de pildă, dacă ar fi să se reprime crimele și delicturile contra podoarei! Atari prescripțiuni erau, poate, îndreptățite și necesare în c. pen. ungar. Noi am auzit de mult din romanele senzaționale și din reportaje celebre de scabroase acte impudice nefirești, caracteristice la unele popoare ca germanii și ungurii. Cine cunoaște însă curăția — firește relativă — a moravurilor de acest soi la poporul românesc, cred că ar socoti inutilă o atare prescripțiune în viitorul cod penal român, care, repet va fi oglinda psihologiei lui proprii. După c. pen. ungar pot fi pedepsite actele impudice nefirești săvârșite de oameni cu ani-

²⁾ Servindu-se de Studiul „Din Codul penal Ungar al d-lui G. P. Docau“ Curierul Judiciar No 4 din 30 Ianuar 1921

male; dar cine cunoaște temperamentul românului, simțul lui de pudoare, natura afecțiunii lui pentru animalele lui — tovarășii lui cei mai dragi sunt boul și vaca — acela se poate îndoi de utilitatea unor atari prescripțiuni în legea penală. Poate că, dacă Grigorescu ar fi auzit numai că țăranul român e capabil de acte impudice nefirești cu boul său, divina-i măestrie nu i-ar fi zugrăvit cu atâta candoare!...

Unificarea legilor unui popor, este un lucru nu tocmai ușor; zeci de ani de studii și de preparare trebuie s'o precedeze. În alte țări spre a se unifica de pildă codul penal s'a strâns material consistând din observații culese de savanți, ultimele rezultate ale științei penale aplicate la zeci de popoare, strânse în curs de decenii și în zeci de volume; pe lângă articole apărute zilnic în revistele de specializare etc. Și când la noi astfel de contribuție este atât de redusă, ori ce se scrie în această direcție, ori ce observațiuni și studii comparative sănătoase și juste trebuie să ne bucure. Acest aport atât de prețios unificării legilor pentru a fi însă folositor trebuie să fie bine frământat și exact științificește. Altfel devine un pericol.

A înșira cuvinte ca: suspendarea pedepsei, liberarea condiționată etc. etc. și fără a le discuta măcar din punct de vedere al rezultatelor prin aplicare, să te îndoești de valoarea lor, când fiecare cuvânt spus în această materie reprezintă o întreagă problemă penală cu care savanții și-au bătut capul zeci de ani, pentru a le trece definitiv în codul penal, să însemne oare a ajuta la unificarea legiuirii penale?

Atunci când spre a corespunde titlului, cauți să demonstrezi prin exemple culese, de pe la judecătoriile de ocol, că suspendarea pedepsei nu se potrivește cu firea țăranului român, care vrea ca fapta rea să aibă sancțiune și că o astfel de reformă n'are ce cauta într'un cod penal modern, ni se pare o părere foarte originală.

Și zicem astfel, pentru că acel simț de dreptate ca fapta rea să fie reprimată, nu e specific numai țăranului român. Astfel de maxime bazate pe echitate și bun simț sunt comune omenirii întregi. Fără a fi legi sau idealul legilor, sunt regula supremă ori cărei legislațiuni; sunt principii superioare care se reduc la câte-va noțiuni elementare și fără care nu s'ar putea concepe text de lege pozitivă (Planiol I. Tr. el. dr. c. §. 2. 4. 8) A asigura viața și libertatea oamenilor, a le proteja munca și averea, a reprima abaterile periculoase ordinii sociale și morale etc. sunt principii superioare cari au inspirat legislațiile popoarelor de când este omenirea și cât va trăi în viitor. Însă suspendarea pedepselor nu este în contradicție cu aceste principii. Ideea ei începe a fi realizată chiar și în unele legi recente.

(Legea pentru reprimare grevelor Trancu 1920; legea pentru eliberare condiționată Antonescu 1921).

Demonstrația prin care autorul încearcă să arate că dispoziții ca acele coprinse în art. 241. 242. c. p. maghiar și prin care acest cod în partea lui specială prevede pedepse pentru actele impudice nefirești dintre bărbați sau dintre aceștia și animale, n'ar trebui să figureze în legiuirea noastră penală, pentru că iar nu s'ar potrivi cu psihologia poporului român, este și mai neexactă și artificială. Lăsând la o parte din respect pentru cititori ca argumentele științifice din auzite și senzaționale, ne întrebăm: întrucât ar fi jignit poporul român dacă în codul lui penal unificat s'ar prevedea pedepse, pentru infracțiuni pe care el nu le comite vreodată? Cel mult textele ar cădea în desuetudine prin neaplicare. Din nenorocire, realitatea ne desminte și apoi poporul românesc alcătuit din țărani și orășeni are un singur cod penal, ce trebuie să se aplice tuturor infractorilor de pe pământul țării.

Să zicem că unele practici ale imoralității sunt necunoscute populației rurale; putem oare spune acelaș lucru despre orășeni, despre populația internațională a Bucureștilui, unde desfrâul și răutățile n'au margine?)

Curețenia de suflet a țăranului nostru și afecțiunea lui pentru vite nu pledează de loc contra unor dispoziții represive a faptelor nefirești cu animalele în viitorul cod penal, ci din contră. Cu toată pietatea pentru marele pictor Grigorescu, cunoaștem din practica tribunalelor că astfel de cazuri concrete se prezintă și tocmai de pe la sate; iar instanțele represive în lipsă de text special în vechiul regat, fac în speșă aplicarea textului general art. 262 c. p. r. care pedepsește cu închisoare până la un an pe oricine comite un ultraj public contra pudoarei. Lipsa din codul nostru penal a acestui text trebuitor după cât se vede, se datorește faptului că și în original a lipsit și n'a fost adăugit nici mai târziu în 4 Noembrie 1895 când art. 282 c. p. r. a fost modificat. N'o spunem spre lauda neamului nostru, oamenii răi au existat la orice popor, — dar înfrânarea practicilor nefirești era prevăzută și de legiuirile noastre vechi înainte de 1865. În pravila lui Andronachi Donici, care înlocuind pe a lui Vasile Lupu, a avut putere de lege în Moldova de la 1814 până la 1817, când a fost înlocuită prin codul Calimach, găsim la Capitolul XLI „Despre pricinii de vinovăție“, art. 15, 16 și 17 cu următorul conținut:

Art. 15. *Pre cei ce fac amestecarea de sânge, pravilele le hotărăsc pedeapsa de cap; Art. 16, Sodomleanilor ase nenea; Art. 17, Pre cei ce păcătuiesc cu vite să se pedepsească cu tăerea mădularului trupului.*

Andronachi Donici care era cel mai vestit jurisconsult al vremurilor, n'a putut prevedea pedepse de cât numai pentru stărpirea cazurilor concrete.

¹⁾ Cine nu-și amintește cu desgust despre practicile scabroase date publicității prin presă cu ocazia judecării unui celebru proces de asasinat.

Curăţenia de moravuri a unui popor este desigur relativă şi psihologia lui n'are amestec direct când este vorba de alegerea armelor de combatere a relelor ce rod societatea, în scopul protejării ei şi care trebuiesc conţinute amănunţit în orice cod penal modern.

Relevând inexactitatea ştiinţifică a unor astfel de observaţiuni, ne-am făcut o datorie căci altfel ar fi rămas ca adevărate şi această credem este pericolul scopului unificării leginilor noastre penale. Am insistat poate prea mult, dar am făcut-o pentru cei nespecialişti care ar fi putut rămâne în eroare.

De sigur nu noi vom fi aceia care să apărăm codul penal maghiar şi pe Unguri cu toate apucăturile lor. Dar aci nu e vorba de românism, ci de ştiinţă, care este universală. Codul penal în vigoare în Ardeal este tot atât de puţin maghiar, cât este de român codul penal din vechiul regat. Unul este o perfecţionare a codurilor german şi belgian precum şi a proiectului Mancini completat ulterior cu toate lucrurile bune şi modificările impuse ulterior de progresele ştiinţei; iar altul este codul penal francez din 1810, belgian şi prusian din 1851 şi care cu toate modificările — cinci la număr — a rămas aproape neschimbat, afară de ultima inovaţie, suspendarea condiţionată care încă nu s'a pus în aplicare. Or atunci când comparăm rezultatele din aplicare a amândorora, este foarte natural să fie remarcată superioritatea unui cod modern, faţă cu lipsurile unui cod învechit.

Este o mândrie socotim pentru orice român să dorească pentru ţara lui un cod penal care să fie ultima perfecţie a tehnicii moderne şi de principii ale ştiinţelor ce-l alcătuiesc.

Că vom împrumuta experienţa dobândită prin codurile lor penale de la Japonezi, Suedezi sau Germani acesta ar fi idealul neuitând bine înţeles practica sub care au trăit frânturile fraţilor noştri români, adică a codurilor penale austriac, rus şi maghiar. Un cod penal trebuind să conţină garantarea tuturor drepturilor şi sancţiunea tuturor legilor se sprijină pe toate celelalte ştiinţe morale şi exacte, pedagogice, criminologice, penitenciare etc.

Țintind la rezolvarea unui complex de probleme sociale, a mizeriei şi suferinţilor omeniei, va fi cu atât mai superior cu cât rămânând un mijloc eficace de apărare al societăţii şi instituţiunilor ei contra factorilor destructivi, acel cod penal va oferi şi mijlocul ca prin pedeapsă să corijeze dintre cei răi pe cât mai mulţi cu putinţă şi să i aducă pe calea binelui.

Că se va ţine seamă de mentalitatea, blândetea firei româneşti ca şi de rezultatele prin experienţă a jurisprudenţei noastre, este foarte natural. Imprimarea aceluşi specific fel de a fi, care ca o pecete va marca legile noastre româneşti, aceasta se impune, altfel n'ar mai fi legi româneşti. În domeniul dreptului privat mai mult însă va trebui ținut seamă de unele obiceiuri şi

practici ale dreptului care au intrat adânc în firea poporului nostru; spre exemplu dacă viitorul nostru cod civil ar suprima dreptul la păşunat, ordinea succesorală în linie directă, divorţul sau cările funduare, aplicarea unul astfel de cod ar produce cu siguranţă vărsări de sânge.

Convinşi că concluzii eronate ca cele discutate provin şi din necunoaşterea exactă a legilor ce servesc ca termen de comparaţie; iar opera de unificare a legislaţiei noastre, nu se poate înfăptui fără o cunoaştere dacă nu în detaliu, cel puţin a principiilor generale ce guvernează legiurile, sub care au trăit şi sunt încă conduse frânturile de până eri a poporului românesc.

Ne propunem într'o serie de articole să arătăm prin observaţii scoase din comparare cu legiurile vechiului regat, principiile legiurilor civile şi penale în vigoare în Ardeal.

Incepem seria de observaţii prin comparea codului penal în vigoare în Ardeal cu dispoziţiile codului penal românesc al vechiului regat, examinând deocamdată dintre dispoziţiile lor generale acele privitoare la dreptul internaţional.

Întinderea legii în spaţiu.

Codul Penal Român cuprinde acesta dispoziţiuni în art. 3, 4, 5 care sunt foarte incomplete

1. Infracţiunile comise de Români în străinătate, cu excepţia contravenţiilor şi câtorva delictelor, se pedepsesc conform prescripţiunilor codului. Dacă codul ţării unde infracţiunea s'a comis, prevede o pedeapsă mai uşoară, se va aplica această pedeapsă.

Urmărirea n'are loc :

a) dacă s'a comis o faptă, care în ţara noastră este delict, iar în ţara unde a fost comisă, nu este calificată de infracţiune;

b) dacă inculpatul „va dovedi“ că în ţara unde a comis crima sau delictul, a fost achitat sau graţiat sau că a executat pedeapsa definitiv stabilită.

Imperfecţiunile codului se pot constata la prima vedere :

După c. p. r. dacă un Român comite în străinătate o faptă, care în România este crimă, iar în ţara unde a fost comisă, nu se pedepseşte : el va putea fi urmărit şi judecat chiar în lipsă, cu toate că a săvârşit o faptă îngiduită. Prin urmare dacă un Român colonizator, într'o ţară exotice, cumpără, vinde sau ţine sclavi, sau dacă în lipsa autorităţilor arestează şi pedepseşte pe cel ce l-a păgubit, după codul român judecătorul va trebui să-l pedepsească, oricât de injust ar fi aceasta.

C. P. A. (C. P. în vigoare în Ardeal) exclude această posibilitate. Art. 11. spune că nici crima nu se poate urmări, dacă în ţara unde a fost comisă, nu se pedepseşte.

2. După c. p. r. dacă un Român, în înțelegere cu un guvern strein, falsifică moneda noastră, sau comite o altă crimă gravă în contra intereselor Statului nostru, iar guvernul strein îl grațiază, el nu poate fi pedepsit la noi. De sigur că guvernul, căruia i-a oferit serviciile sale, nu-l va pedepsi, iar *Românul, după ce și-a tradat patria, i-a adus o pagubă enormă. va putea să se întoarcă acasă și să rămână nepedepsit pentru că țara străină l-a achitat sa grațiat. Ba ceva mai mult: Dacă un Român comite un atentat în contra Regelui României într'o țară străină și dacă în același țară va fi condamnat la o pedeapsă ușoară sau va fi achitat ori grațiat, la noi nu se mai pedepsește !!*

C. P. A. prevede aceste consecințe, arătând în art. 7. că naționali cari comit în străinătate plâsmuiri de monede (naționale), înaltă trădare sau infidelitate, să pedepsesc și atunci când au fost grațiați în străinătate sau când și-au executat pedeapsa dată în străinătate.

3. În C. P. R. nu este rezolvată chestiunea, dacă infracțiunea se poate urmări, când ea s'a prescris în țara unde au comis o, iar la noi nu.

C. P. A., o rezolvă (art. 11).

4. În C. P. R. nu este rezolvată chestiunea, dacă infracțiunea se poate urmări, când ea se urmărește în țara comiterii numai la plângerea părții lezate, iar la noi din oficiu.

C. P. A. o rezolvă (art. 16).

5. În C. P. R. nu este rezolvată chestiunea, dacă infracțiunea se poate urmări, când în țara comiterii ea era pedepsibilă, iar înainte de a fi judecată, a încetat să fie pedepsibilă în străinătate sau la noi.

C. P. A. o rezolvă (art. 11).

6. În C. P. R. nu este rezolvată chestiunea, care influență are schimbarea cetățeniei. Dacă făptuitorul era strein în timpul comiterii infracțiunii, iar înainte de a fi dat în judecată, a dobândit cetățenia română: va fi tratat ca Român sau ca strein? Sau invers, dacă a fost Român și a devenit strein?

C. P. A. o rezolvă (art. 10).

7. După C. P. R. nimic nu împiedică să fie numit în o funcțiune de Stat un Român, care a fost pedepsit în străinătate pentru asasinat sau tâlhărie.

C. P. A. rezolvă aceasta chestiune, spunând că în cazurile când un național a comis în străinătate o faptă pentru care interdicțiunea drepturilor politice și civile este prevăzută, procedura penală trebuie deschisă pentru aplicarea interdicțiunii chiar și atunci când fapta (comisă în străinătate) nu se mai poate pedepsi.

II. Dacă un strein comite infracțiuni în străinătate, C. P. R. dispune în modul următor:

a. Streinilor domiciliați în România li se aplică normele referitoare la naționali, exceptându-se cazul când pot fi extradați.

b. Pentru unele crime comise în străinătate în contra celor mai importante interese ale Statului toți

streinii se pedepsesc (dacă vor fi prinși la noi), fără a se ținea socoteală de pedepsirea lor în străinătate

c) Pentru alte crime și delictе comise în străinătate, streinii nedomiciliați în România nu se pedepsesc de loc.

După C. P. A.:

a) Toți streinii se pedepsesc pentru infracțiunile comise în străinătate în contra intereselor Statului (art. 7), fără a se ține socoteală de pedepsirea lor în străinătate;

b) Pentru celelalte crime sau delictе comise în străinătate pot să fie pedepsiți, dacă extrădarea lor n'are loc, iar ministrul justiției dispune deschiderea acțiunii publice.

Imperfecțiunile Codului român sunt evidente:

1. Codul apără Statul numai față de streinii. Dacă un strein comite în străinătate o crimă în contra siguranței Statului, iar instanța streină îl achită, el va fi pedepsit la noi. Un român nu poate fi pedepsit în astfel de împrejurări. Deci, dacă Românul și streinul au comis crima în complicitate, streinul va fi pedepsit la noi, iar Românul nu, cu toate că vinovația Românului este cu mult mai mare, fiind în același timp și necredință față de patrie.

2. Cei mai mari răufăcători streini pot să trăiască la noi și să primejduiască siguranța publică, dacă relațiunile internaționale sunt suspendate (ca de exemplu în războiu, sau și actualmente cu unele țări), sau dacă extrădarea n'are loc pentru un alt motiv. Rămâne numai un expedient foarte problematic: expulzarea din țară, care are cusurul că se face prin administrație, fără examinarea judecătorească a stărei de fapt, dând ocazie la samavolnicii.

3. Dacă un strein comite în străinătate crime grave în contra intereselor noastre, cari nu intră în prevederile alineatului 2 din art. 5 din C. P. R. și dacă le comite chiar în înțelegere cu guvernul său, noi nu putem să-l pedepsim ci trebuie să-l extrădăm tocmăi acelei țări, care-l va recompensa.

III. În C. P. R. lipsește dispoziția că un Român na poate fi extradat. Deși acesta reiese din faptul că după art. 4. el va fi pedepsit după C. P. R. la noi în țară, totuși este o imperfecțiune că această chestiune importantă nu este regulată printr'o dispozițiune clară, ca în C. P. A. (art. 17).

IV. În C. P. R. lipsește dispoziția că condamnare judecătorească dată în străinătate nu se poate executa la noi în țară (art. 18 C. P. A.).

V. În C. P. A. lipsește dispozițiunea, că refugiații politici nu pot fi extradați (Constituția, art. 30.)

VI. Codul penal și de procedură din vechiul Regat nu cuprind dispozițiuni referitoare la extrădarea streinilor sau la cererea extrădării Românilor.

În codurile din Ardeal aceste chestiuni sunt reglementate cu deamănuntul (§. 474—476 și 522 P. P. §. 9. 17. Cp. §. 14. Cpc.)

V. M. Dimitriu și Ștefan Laday

Art. 21 din codul de comerț.*)

În timpul din urmă a apărut ordonanța Directo-
ratului General de justiție din Cluj cu No. 17796—1921
în privința obligațiunii de control a registrelor comer-
cianților înregistrați, prin care sunt însărcinate comi-
siunile pentru judecarea speculei, precum și judecătorii
de ocol, ca în executarea decretului-lege No. 2969 să
controleze, dacă comerciantul are registrele necesare,
de care să le țină la curent cu mărfurile, ce introduc
în magazi, și în caz negativ să facă raport tribunalului,
pentru a aplica art. 21 din codul de comerț.

Suntem de părere, că executarea acestor dispo-
zițiuni în modul arătat de susmenționata ordonanță e
cu desăvârșire inutilă și aplicarea art. 21 în cazul de
față, e ilegală.

E adevărat, că art. 25 din codul de com. dispune,
că comerciantul a obligat să aibă registre comerciale,
ceea-ce e atât în interesul comerciantului, cât e și de
interes public; dar obligațiunea aceasta în toata siste-
mele de drept are caracterul de „*lex imperfecta*”, ne-
vădând sancțiunea pentru cazul când comerciantul nu are
și nu ține registre; ba jurisprudența ungară d'adreptul,
a decretat, că un astfel de comerciant nici nu poate fi
amendat. Excepție de la această¹⁾ regulă fac numai socie-
tățile anonime și cooperativele (art. 198, 243 Cod com.)

Nefolosirea registrelor comerciale numai în cazul
când comerciantul este declarat falit, are urmări grave.
Astfel, dacă comerciantul declarat în faliment nu a ținut
de fel registre, sau le-a distrus, sau le a ținut falsificându-le
sau din ele nu se poate constata activul și pasivul, va
comite delictul bancrutei simple. Iar dacă a comis fap-
tele acestea cu intențiune de a păgubi creditorii, va
comite crima bancrutei frauduloase. Mai departe în
baza art. 200 din legea XVII din 1881 (legea despre
faliment) acel comerciant înregistrat, care nu are registre,
sau nu le ține în ordine, nu se va putea folosi de
avantajele transacțiunii silite.

Afară de aceste cazuri enumerate, neexistența
registrelor, sau ținerea neregulată a lor nu au alte
urmări, decât că în cazuri de probațiunea nu se vor
putea folosi ca dovadă, neatribuindu-li-se putere excep-
țională de dovedire: așadar comerciantul fără registre
regulate decede dela avantajele decretate prin art. 31—
36 Cod com. În timp ce comerciantul cu registre în
ordine, dacă vrea să le întrebuițeze ca dovadă în proces,

*) Publicăm acest articol interesant cu următoarele
observațiuni:

1. Ordonanța în chestie s'a emis tocmai din cauză că s'a
constatat că sunt multe firme neînregistrate, cari ar trebui
să fie înregistrate.

2. Art. 31 din legea asupra contribuțiilor directe spune
că toți comercianții trebuie să țină registrele prevăzute de
codul de comerț din vechiul Regat.

va atașa la dosar (acțiune) extrasul registrului cu păr-
țile referitoare, neputându-se înlocui acest extras prin
factură; având partea adversă dreptul a cere, ca co-
merciantul să-și trateze registrele originale.

Amenda prevăzută de art. 21 Cod com. nu se
referă la registrele comercianților, pe care trebuie să-le
țină, dovadă textul acestui art.; ci exclusiv numai la re-
gistrele firmelor și anume, în cazurile când înscrierea
în registrul firmelor, care se păstrează la tribunal, e
obligatoare (art. 16, 14 etc.) Așadar atât înregistrarea
firmelor ce se face deodată cu deschiderea prăvăliei,
în registrul firmelor, cât și ținerea registrelor comerciale,
e obligatoare pentru comercianții mari; dar în timp ce
neînregistrarea firmei are ca urmare amenda din art.
21 dinpreună cu ordinul pentru înregistrare ulterioară
a firmei, lipsa registrelor comerciale, fără complicațiile
amintite, nu are altă urmare decât pierderea unor avan-
taje în caz de proces.

Se va putea replica, că nu existența registrelor
de comerț, trebuie controlată; ci faptul dacă comercianții
mari au sau nu firmă înregistrată. În privința aceasta
însă avem dispoziție legală în art. 22, care ordonă, că
toate instanțele judecătorești și mai ales cele de moș-
tenire și de faliment, precum și camerele de industrie și
comerț, dacă li se va aduce la cunoștință oficial, că
vre-un comerciant mare nu are firma înregistrată, sau
nu a satisfăcut celelalte cerințe obligatorii cu privire
la introducerea în registrul firmelor, vor denunța cazu-
rile la tribunalul competent. Se înțelege de la sine, că
dacă instanțele pentru judecarea speculei vor observa
un astfel de caz, vor proceda la fel.

Decretul-lege asupra speculei No. 2969—1919,
ordonă a constata specula pe baza facturii originale;
însă despre registrele comerciantului învinovățit nu
amintește. Fără îndoială însă, că în cazuri motivate și
fără această ordonanță va avea loc în decursul desba-
terilor, controlarea registrelor comerciale. E natural, că
în toate cazurile de speculă față de un comerciant cu
firma înregistrată se vor controla aceste registre, când
se va găsi necesar, pentru stabilirea culpabilității încul-
patului; iar ea nu se va ordona atunci, când interesul
procesului de speculă nu va cere aceasta, neavând
controlul direct nici o importanță, neputându-se comer-
ciantul pedepsi numai pentru faptul că nu are registre
comerciale, sau acelea nu sunt în ordine.

Combaterea efectivă a speculei afară de legi și
ordonanțe bune, depinde dela conștiințiozitatea ace-
lor, cari o urmăresc și dela publicul consumator
despre cari s'ar putea mult vorbi spre îndreptare,
însă trece peste cadrele acestui articol.

Dr. Aurel Iar
Judecător la tribu

Jurisprudența

Materie comercială

Inalta Curte de Casație și Justiție

Secția III (pentru Ardeal)

Sedința din Camera de Consiliu de la 27 Octombrie 1920

Președinția D-lui V. Tataru, Consilier

Recursul lui A. D. din B. Pesta în procesul reclamantului F. V. din Alba-Iulia pentru bani și accesorii contra Deciziei Nr. P. I. 1363/918 a Curții de Apel Cluj. Decizia comercială Nr. 356/920. Dosar Nr. 790/920

Materie cambială. Reclamant și pârât prin acțiuni găsite concomitente înaintea instanței, fac cereri contrare, unul plata și altul restituirea cambiei. Chestiunea prejudicială. Grabnica soluție și Art. 234 pr. civ. maghiară. Dacă suspendarea procedurii are caracter facultativ. Soluție afirmativă

Debitorul a cerut la trib. B. Pesta restituirea cambiei. După înaintarea acestei acțiuni, posesorul cambiei a obținut dela alt tribunal mandat pentru plata sumei din cambie.

Față de acest conflict, tribunalul a suspendat desbaterile procesului ivit din mandatul de plată în baza art. 234 pr. c. magh. până la rezolvarea definitivă a procesului intentat pentru înapoierea cambiei.

În apel Curtea de Cluj a schimbat soluția a primei instanțe și-a omis suspendarea desbaterii procesului.

În motivare Curtea de Apel arată:

1. Că natura pretențiunii cambiale — obiect al acțiunii — cere o grabnică soluție;

2. Chestiunea, dacă reclamantul este sau nu obligat la înapoierea cambiei, depinde de la rezolvarea faptului dacă pârâtul trebuie sau nu să plătească cambia. Rezolvarea procesului de față — zice Curtea — este chestiunea prejudicială a procesului pentru înapoierea cambiei și nu vice-versa. Prin urmare rezolvarea plății nedepinzând de vr'un fapt ce să rezulte din acea înapoierii cambiei, judecarea procesului pentru plata cambiei nu se poate suspenda (Dec. 1363/918) Contra acestei Decizii a fost declarat recurs la Curtea de Casație care:

Deliberând

Adoptând motivul din Sentința Curții de Apel, că natura procesului cambial reclamă rezolvare urgentă; dar că, considerând și împrejurarea că pârâtul își poate valida și în procesul acesta cauzele și excepțiunile, pentru care reclamantul n'ar fi în drept a valida cambia din proces, pentru care adică pârâtul nu e dator să plătească valoarea ei; și în fine că art. 234 pr. civ. ungară nu dispune imperativ, ci numai facultativ suspendarea procedurii.

Pentru aceste motive Curtea:

În numele legii

Respinge recursul și confirmă etc.

Adnotare. Articolul 349 din codul comercial din vechiul legat spune că debitorul unei cambii nu va putea opune decât excepțiunile privitoare la forma titlului sau lipsa condițiilor necesare pentru exercițiul acțiunii

și excepțiunile personale a celui care a exercitat această acțiune. Art. 92 din legea cambiale maghiară spune că „debitorul unei cambii are numai acele excepții ce isvorăsc din însuși dreptul cambial sau cari i-se cuvin față de reclamantul de fapt”.

După cum se vede din acestea, declarația moștelor deciziunii Curții de Casație, după care pârâtul își poate valida și în procesul cambial excepțiunile pentru care reclamantul nu ar fi în drept a valida cambia din proces, adică pentru cari pârâtul nu e dator să plătească valoarea ei — nu poate fi generalizată.

În speță era vorba de două procese paralele. Debitorul înaintase în Budapesta un proces pentru înapoierea cambiei, iar creditorul a cerut pe baza cambiei emiterea mandatului de plată. Era clar că în cazul când creditorul e dator să înapoieze cambia nu are dreptul să ceară mandatul pe baza acelei cambii; iar debitorul dacă avea datoria să plătească cambia, nu putea să ceară înapoierea ei înainte de a plăti.

Chestiunea era deci de a se rezolva în care proces să se desbată: dacă creditorul e dator a înapoia cambia sau dacă debitorul e dator a plăti-o.

Curtea de apel din Cluj a hotărât conform practicii constante judecătorești după care procesul cambial nu se poate suspenda numai din cauză că debitorul cere înapoierea cambiei. Este natural să fie așa, pentru că o obligațiune formală trebuie prestată, iar principiul de rigurositatea cambială cere ca orice excepție ce nu și are rădăcini în însăși promisiunea formală sau în raportul de drept concret dintre creditor și debitor, să fie eliminată.

Deciziunea Curții de casație ar putea da loc la o interpretare falsă.

Excepțiunile sau faptele și dovezile ce se pot aduce în procesul pentru înapoierea cambiei nu pot fi aduse și în procesul cambial. Este foarte probabil că în speță era vorba de părți între cari raportul cambial nu se deosebia de raportul de drept comun. În astfel de cazuri materialul ambelor procese poate să fie același. Însă în cazurile când între părți numai raportul cambial există (de exemplu când beneficiarul a cumpărat cambia de la un predecesor fără a fi în orice relație cu trasul și cere mandat de plată contra trasului) nici vorbă nu poate fi să se poată aduce aceleași fapte și dovezii, cari pot să figureze în procesul pentru înapoierea cambiei,

Cât privește întinderea excepțiunilor, se vede că legea din vechiul Regat este cu mult mai bine redactată decât legea maghiară. Expresiunea legii maghiare: „excepțiuni ce isvorăsc din însuși dreptul cambial” este foarte dubioasă. Numai atât se poate constata că face deosebire între exceptiones rei cohaerentes, și exceptiones personae cohaerentes, însă nu detaliaza excepțiunile ce se țin de una sau cealaltă categorie.

În afară de aceasta, bifurcarea excepțiunilor dată de textul legii nu este reușită, pentru că nu poate fi îndoială că nici excepțiunile personae cohaerentes nu pot

fi ridicate dacă nu isvorăsc din dreptul cambial. Cu toate acestea, înțelesul legii este acela că primul grup de excepțiuni îl constituie acelea cari pot fi ridicate în contra tutulora, iar al doilea grup îl constituie numai acele excepțiuni cari sunt luate din raportul de drept dintre actualul reclamant și părât cu condițiunea ca acel raport de drept să aibă influență asupra raportului de drept cambial concret.

Se țin de primul grup: incapacitatea cambială, lipsa deplină a voinței cambiale și falsificarea cuprinsului declarației cambiale. O chestiune grea este aceea a emiterii declarației cambiale. Este cunoscut că părerile sunt divergente. După unele cambii este perfectă când s'a făcut declarația emitentului, după alții la perfecțiune mai trebuie și emiteria (trecerea din mână) iar după alții se cere și luarea în primire. Importanța acestei chestiuni se vede dacă ne gândim că în primul caz nu se poate ridica excepțiune chiar când cambia a eșit din posesiunea emitentului fără voia lui, iar în al doilea caz această excepțiune există până când cambia n'a fost expediată de către emitent, pe când în al treilea caz excepțiune există chiar și după expediția cambiei până ce beneficiarul n'a luat-o în primire. Mai concret determinat: o cambie expediată de emitent și care se pierde la poștă ajungând ulterior în mâinile unui posesor cu bună credință, ar fi obligatorie după prima și a doua teorie, pe când după a treia nu. În practica judecătorească maghiară a doua teorie a fost admisă, fiind sprijinită și de articolul 21 care numai pentru acceptare prevede nerevocabilitatea. Prin urmare și lipsa emiterii (trecerii din mână cu voința emitentului) constituie o excepțiune, însă în același timp există și preșumțiunea emiterii, adică acela care este în posesiunea hârtiei, nu trebuie să dovedească emiteria, ci părâtul trebuie să dovedească cum că hârtia a eșit din posesiunea sa fără voia lui.

Încetarea obligațiunii cambiale prin plată, novățiune, compensățiune sau prescripțiune constituie deasemenea excepțiuni rei coherentes.

Însă ace sta se poate spune numai cu oarecare rezerve. Pe baza plății numai acela are excepțiune, care a plătit, dar această excepțiune nu se poate ridica în contra tuturora decât numai atunci, dacă plata în sine se poate constata din cambie. Dacă nu, excepția are loc numai ca excepțiune doli față de cel care a primit plata sau altcum participă la dolul lui. În genere, excepțiunea plății are multe amănunte pe care nu le putem trata aici. Prescripțiunea poate să fie excepțiune în rem sau în personam, după cum există numai față de unii din obligați sau când toți sunt liberați de obligațiune.

Excepțiunile în personam sunt în orice caz exceptiones doli, în care, privință înțelegem și exceptio doli generalis și specialis. Aici sunt metus, error, complotarea frauduloasă, etc. Mai este aici exceptio non numeratae pecuniae, care însă numai atunci poate fi ridicată,

dacă părțile care sunt în proces au făcut de mai înainte învoeala ca valuta să fie dată. Faptul că reclamantul posedă cambia sine causa, poate fi deasemenea obiectat. Cazuistica nu se poate termina pentru că mai sunt foarte multe excepțiuni care pot isvorî din raportul personal dintre părți. Din acestea legea amintește numai una, spunând în articolul 94 că excepția de compensățiune se poate ridica numai, dacă pretențiunea părâtului provine din o cambie sau este stabilită de o hotărîre judecătorească.

Laday.

Materie penală.

Curtea de Apel Cluj.

Sedința de consiliu fără publicitate de la 2 Sept. 1921.

Apelul procurorului trib. Cluj contra încheerii Camerei de Acuzare prin care s'a anulat ordonarea instrucției contra lui A. N. pentru crima gestiune frauduloasă. Admiterea recursului. Decizia Nr. P. 752—4—921. — Dosar Nr. 3102—921.

Instrucțiune. Scopul și ordonarea ei. Propunerea parchetului. Ce trebuie să conțină. Art. 102, 103, 104 și 105 pr. p. Curtea de apel ca organ suprem de control în materie penală de trimitere art. 272, 274, 378 și 379 pr. p.

Scopul instrucției este acela de a descoperi și constata judecătorește datele pe baza cărora să se poată hotărî, dacă are loc ordonarea debaterii principale. Instrucția trebuie ordonată contra unui învinuit funcționar că și-a însușit din bunurile unei cooperative de consum ce le administra, când propunerea este făcută de parchet și însoțită de denunț și celele referitoare care însă nu fuseseră dresate de autoritatea polițienească. Este de ajuns de convertizată în sensul art. 104 pr. p., o astfel de infracțiune pusă în sarcina unui învinuit, când parchetul, fără a desvolta prea mult conținutul actelor dresate contra acestuia de către însuși autoritatea lui administrativă de control imediat, trimite aceste acte în original judeului instructor, care în virtutea puterii lui de apreciere ordonă instrucția în potriva învinuitului.

Greșește dar Camera de acuzare când anulează încheierea judeului instructor, prin care ordonase instrucția într'un asemenea caz, pe motiv că nu s'a arătat precis infracțiunea pusă în sarcina învinuitului și a fost concretizată în deajuns prin propunerea parchetului conform art. 104 pr. p.

Parchetul a trimis judeului instructor un denunț a Secret. Gen. dela Comunicații și acte referitoare la abuzuri și nereguli săvârșite la puse în sarcina lui director, care ating interesele statului și a membrilor, cu următoarele propuneri:

1) Ordonarea sechestrului de asigurare, 2) Numirea unui expert, 3) Luarea imediat a unui interogator bănuțului obligând pe denunțător să producă dovezi cum și ascultarea martorilor propuși de ambele părți și Dacă după ascultarea bănuțului se va stabili în sarcina lui probe de culpabilitate, în virtutea art. 103 p. 3 lit. a. pr. p. cerem să ordonați instrucția contra sa pentru crima de gestiune frauduloasă prev. și pe d. de art. 361, 362, 363, c. p.

În baza propunerii Ministerului public Judele instructor în încheerea sa cu No. 3102—3 1921. și pe temeiul art. 104 p. 4 lit. a pr. p. decide:

Ordonăm instrucția contra pentru crima prev. și pen. de art. 361, 362 și 363. c. p. Asupra propunerilor de arest preventiv și sechestrul de asigurare ne vom pronunța ulterior motivându-și încheierea:

Denunțătorul și întemează învinuirea la adresa lui pe anumite acte și pe declarațiile căltorva martori. De și bănuțului neagă săvârșirea fptelor penale ce i se impută, instrucția a trebuit ordonată împotriva., pentru că prin datele ce se vor culege, prin audierea martorilor, cercetarea diferitelor acte și facturi să se poată preciza dacă este sau nu culpabil, etc.

Contra acestei încheeri învinuitul a declarat apel la Camera de acuzare, care a hotărât prin următoarea încheiere 3102—4 de la 16 Aug. 1921.

In virtutea art. 379 al 4 pr. p. recursul se admite in ce privește ordonarea instrucției și partea aceasta a deciziei atacate se anulează etc. Motive. Ministerul public, în contra dispozițiilor art. 104 pr. p. nu concretizează faptele incriminate și nu invoacă motivele care justifică ordoarea instrucției, ci numai referindu se în general la actele de la dosar, face propunerea ca judecătorul de instrucție condiționat de rezultatul interogatorului bănuțului, să ordone după aprecierea sa instrucția în cauză. Rezultă deci că nici chiar parchetul din simplul denunț.... și procesul verbal dresat la resortul alimentației nu și poate aduna datele necesare pentru a-și putea concretiza acuzarea. Dat fiind însă potrivit art. 83, pr. p. că adunarea acestor date cade în cursul și sarcina cercetării și nu în cursul instrucției ce ar îngreuna activitatea judecătorului de instrucției ba chiar ar face o iluzie, în contra principiu'ui imparțialității judecătorului înaintea căruia atât parchetul cât și asuzatul este numai parte în proces, de oarece însuși judecătorul de instrucție ar deveni acuzator în cauză când dânsul ar conduce acv-rarea (adunarea) probelor, prin urmare cu provocare (conform cu) la art. 102 și 104 pr. p. n'are loc ordonarea instrucției.

Această încheere este atacată cu Apel de către parchetul trib. Cluj și pronunță înaintea Curței de Apel Cluj, care aduce următoarea:

Deciziune:

Anulează închererea Camerei de punere sub acuzare de pe lângă trib. Cluj sub Nr. 3102—4—1921. Dispune înaintarea dosarului la tribunalul Cluj pentru a fi trimis d-lui Jude instructor de pe lângă acel tribunal ca să execute cele ordonate de d-sa, în deciziunea Nr. 3102—39—1921.

Motive:

Parchetul tribunalului Cluj în propunerea pe care a făcut-o d-lui Jude instructor pentru ordonarea instrucției în cauză, referindu se la denunțul și actele în care se menționa și evidenția abuzurile săvârșite de către.... în această a lui calitate, denunț și acte pe care le alatură la propunerea sa, nediscutat că a concretizat infracțiunea pentru care cerea ordonarea instrucției, infracțiune care este prevăzută și penată de cap. XXVIII. c. p. infracțiune care de alt fel însăși camera de acuzare menționează în încheerea sa că i se impută bănuțului.

Parchetul conformându-se deci dispozițiilor alinai-tului 2 al art. 104 pr. p. eronat camera de acuzare susține că „Ministerul public nu a concretizat faptele incriminate.”

În al doilea rând: motivele pentru care Parchetul a cerut ordonarea instrucției fiind iarăși menționate în propunerea pe care a făcut-o d-lui Jude instructor și anume: pentru a se stabili judecătorește care din faptele prevăzute în denunț pot servi de bază ordonării desbaterei principale, iarăși eronat camera de acuzare nu vede „motivele care să justifice ordonarea instrucției” care trebuia de altfel să fie ordonată de către dl. Jude instructor și pentru motivul că a fost

propusă de către parchet într'un caz care constituie excepțiunea enumerată în punctul a al. aliniatului 3 din art. 103 procedura penală, caz în care după menționa-tul articol, ordonarea desbaterei principale trebuie să fie precedată de instrucțiune.

Cluj, la 2 Septembrie 1921.

Adnotare. Deciziunea ce publicăm ca și încheerea Camerei de acuzare sunt interesante prin modul diferit cum interpretează textele din procedura penală în vi-goare în Ardeal, privitoare la conținutul propunerii prin care procurorul sesizează cu instrucția pe judele instructor precum și până unde se poate întinde pute-rea de apreciere a acestui judecător când ordonă in-strucțiunea contra unui bănuț (art. 102, 103, 104) Am schițat în prealabil și propunerea parchetului în cazul concret și motivarea instrucției; iar ca discuția ce vom face în jurul acestei chestiuni să fie cât mai înțeleasă dăm și textul art. 104 pr. p. m.

Acuzatorul în propunerea ce face trebuie să concretizeze (să arate precis pentru care aume infracțiune cere facerea instrucției, contra cărei persoane și în baza căror mo-tive Denunțul care eventual s'a făcut trebuie alăturat la propunere. Dacă s'a făcut cer-cetare prealabilă, actele și obiectele proba-torii referitoare vor fi înaintate deodată cu propunerea.

În cazul când aceste dispozițiuni nu au fost ținute în seamă, judecătorul de instrucție își va procura singur actele și obiectele neinaintate (Tr. Popp și Mavr.)

Se știe că în orice urmărire criminală procurorul are un rol dublu; acela de ofițer de poliție judiciară al cercetărilor prealabile (art. 83 și urm. pr. p.) când adună datele ce să-1 orienteze numai dacă e locul a ridica acuzarea și acela de urmăritor al infractorului înaintea instanței judecătorești de urmărire, când are date concrete și când sesizează pe instructor prin propunerea ce-i face. Întrebarea pe care au deslegat-o în mod diferit Curtea și Camera de acuzare a fost: care trebuie să fie datele propunerii procurorului și pe care judele instructor trebuie să-și sprijine ordonarea in-strucției?

Curtea de apel considerând ca generală partea I a art. 104 pr. p. a dat o accepțiune largă cuvântului concretizare, în sensul că propunerea procurorului nu e nevoie să individualizeze fiecare capăt de acuzare pus în sarcina bănuțului, cu date și articol precis din codul penal însoțit și de un mic istoric al afacerii; dar că e de ajuns să se indice prin propunere judeului instructor că din datele puse lui dispoziție reesă culpa-bilitatea bănuțului conf. cutărur texte penale.

Camera de acuzare din potrivă în prima parte a încheerii de anulare a instrucției ordonată în speță, arată că greșește procurorul când în propunerea ce

face instructorului nu concretizează faptele incriminate și nu invoacă motivele care justifică ordonarea instrucției: ci lasă la aprecierea instructorului să ordone instrucția după cum va răspunde bănuitul etc. etc.

Mașcar că Camera se mărginește aci cu argumentarea interpretând literar cuvântul concretizare fără să completeze ce ar fi trebuit să contină propunerea, mărturisim că în această primă parte, motivarea Camerei ni se pare singura juridică și conformă cu textul.

Decizia Curții în general juridic motivată în această parte ni se pare forțată în argumentare, când bazându-se pe puterea de apreciere estînde sfera cuvântului concretizare luându-l în general contrar textului, care tocmai îngrădește înțelesul ce trebuie dat acestui cuvânt prin enumerarea conținutului.

Iată în această privință ce spune *Varga Francisc* procuror la Curia din Budapesta și care a luat parte la redactarea codului de procedură penală, în *Comentariul Codului de procedură penală*, Vol. II. sub. art. 104 și 105.

Cerințele propunerii acuzatorului sunt:

Determinarea exactă:

a) a faptei incriminate
b) a persoanei contra căreia se cere ordonarea instrucției.

c) a motivelor pe baza cărora se cere ordonarea instrucției. Fapta incriminată, adaugă mai departe comentatorul, este acel eveniment istoric pe care se bazează dreptul de a pedepsi al statului (pus puniendi).

O simplă trimitere la evenimentul istoric sau o amintire în treacăt al acestuia nu este de ajuns, legea întrebuințează cuvântul infracțiune tocmai din cauză că cere ca fapta să fie precizată conform dispozițiilor din codul penal, adică acuzatorul trebuie să precizeze că fapta incriminată după care art. al codului penal se pedepsește (Cap. VIII)

Aceasta este necesar și din cauză că și chestiunea competenței materiale este în legătură cu caracterul infracțiunii, iar judele instructor înainte de a da încheiere, trebuie să examineze și această chestiune (art. 105 al. 2) și pentru că caracterul infracțiunii este în legătură și cu alte chestiuni de ordin procedural (105, 149, 281 pr. p.). Dacă propunerea este defectuoasă, de pildă dacă infracțiunea nu este precizată, propunerea va fi respinsă, ceea ce este firesc pentru că art. 106 pr. p. spune că instrucția nu poate fi ordonată decât pentru fapta concretizată din propunere.

Principiul, că o lege este bună după cum se aplică, se verifică mai ales în materia codului și procedurii penale unde, fiind vorba de apărarea societății prin reprimare, iar textele uneori permițând largă apreciere, rezolvarea cazurilor concrete celor mai importante adesea depinde de la energia, priceperea și puterea de inițiativă și interpretare a textelor de către procuror și judele instructor. Acești magistrați a căror străduință urmăresc aceeași țintă — pedepsirea celui vinovat — tocmai pentru atingerea scopului comun trebuie să fie de acord. Lupta ce dănsii duc contra dușmanului comun, trebuie să-i găsească aliați. Numai magistratul ca e a trecut în carieră prin parchet sau instrucție își poate

da seamă de acest adevăr, când lupta pentru strângerea probelor să dă contra unor infractori de o perversitate și ștretenie nemai pomenită, adevărați profesioniști în ascunderea a orice urmă de vinovăție.

Bănuim că Decizia Curții de apel a fost influențată fără s'o spună și de acest considerent de echitate, ca prin soluția ce a dat să mențină uai departe acordul între parchet și judele instructor, evitându-se pierdere de timp.

Rezultatul practic în caz contrar ar fi fost a procurorului, dacă i se restituia dosarul cum soluționase Camera, de astă dată concretă în sensul legii ar fi determinat din nou pe judele instructor să ordone instrucția, iar procurorul are vreme ca în cursul instrucției să-și întregască propunerea care față cu dispozițiile categorice ale art. 104 al. II. pr. p. este concretă, și conține numai indicii.

Alară de aceasta, propunerea aceasta în cazul concret de care ne ocupăm este și foarte vagă, ea fiind pornită de parchet trebuia să fie categorică, imperativă și nu lăsată la aprecierea judeului instructor. În vechiul regat dispozițiile similare (art. 44, 45 pr. p. r.) este adevărat că permit procurorului să sesizeze pe judele instructor și numai după simple indicii prin rechizitor introductiv sau o simplă adresă. Deosebirea însă este mare de procedura penală maghiară de oare ce, în vechiul regat judecătorul de instrucție face și oficiu de ofițer de poliție judiciară (art. 54, 311, 312, 313) și din acest punct de vedere este supus privilegiului procurorului general, pe câtă vreme în Ardeal instructorul ordonă și instruește numai judecătorește. După normele procedurale în vechiul regat judecătorul de instrucție odată ce a fost sesizat de procuror fie prin adresă conf. art. 5 pr. p. sau rechizitor introductiv art. 44 pr. p. pe simple indicii strânge probele contra învinutului făcând oficiu și de ofițer de poliție judiciară alături de acele de judecător și apoi trimite întregul dosar procurorului, care examinându-l dacă îl găsește complet ca probe, îl trimite judeului instructor cu o a doua și ultimă propunere în termen de trei zile (art. 128 pr. p. r.) care se numește rechizitor definitiv și care trebuie să fie o lucrare precisă, dezvoltată cu un mic istoric și concludență în sensul cel mai concret posibil. Primind rechizitorul definitiv, judecătorul de instrucție redactează judecătorește ordonanța definitivă care are puterea ori cărei sentințe și care susceptibilă de cile de atac, odată rămasă în picioare are putere de autoritate de lucru judecat în materie de trimitere represivă.

Propunerea de care vorbește art. 104 pr. p. m. prin comparație este rechizitorul definitiv din vechiul regat și e foarte probabil că propunerea din speță a fost făcută sub inspirația și prin analogie cu art. 44 și 45 pr. p. română și conform practicei de acolo confundată cu rechizitorul introductiv, ceea ce nu e exact.

Judecătorul de instrucție aci nu e ofițer de poliție judiciară obligat să strângă probe după indicațiile parchetului, aceasta sarcină pornește dela puterea lui proprie și pornește la lucru numai în urma unor propuneri concrete.

Referindu-ne la motivarea încheierei Camerei de acuzare din acest punct de vedere în ultima parte (după ce i-am aprobat în prima parte argumentarea juridică a concretizării) n'o putem aproba, ni se pare alături adevărul. Judecătorul de instrucție are tocmai îndatori-

rea strângerei probelor art. 104 al 3 în cazul când aceste dispozițiuni n'au fost ținute în seamă, judecătorul de instrucție își va procura singur actele și obiectele neînaintate cîci scopul instrucției este de a descoperi și constata judecătorește datele pe baza cărora se poate hotărî dacă are loc ordonarea dis-baterii principale ori dacă procedura penală trebuie stînsă (Art 102 pr. p. m.) Așa fiind judecătorul de instrucție este un magistrat imparțial de sigur ca ori care altul, însă mult interesat pentru adunarea probelor contra învinutului trimis lui spre instruire și el conduce netîgăduit strângerea a tuturor armelor de vinovație a acuzatului.

Încheierea judecătorului de instrucție ni se pare iărași consequentă.. Admitem că luându și asupra sa lipsurile legale din propunerea procurorului, a ordonat instrucția. În cazul aceasta pentru ce nu a ordonat totodată și sechestrul de asigurare și numirea unui expert care erau măsuri mai puțin grave decît instrucția contra învinutului și atît de necesare cauzei.

Și dacă procurorul a crezut nimerit să nu culeagă prin organele polițienești nici o probă contra învinutului și a făcut propunerea numai pe baza denunțului și a actelor culese de altă autoritate decît cea polițiecească, iar instructorul a avut scrupule, trebuia să culeagă el acele date ori dacă nu le a cules, trebuia să fie, socotim, în toate cazurile consequent.

Sunt cazuri cum aminteam mai sus când față de interesele superioare ale instr. jiei se poate da de către magistrați o cît mai largă interpretare textelor de procedură penală care uneori o permit. Nu e mai puțin adevărat că în această materie a procedurii penale maghiare de care ne ocupăm, legiuitorul foarte prudent a îngădit oare cum procedura ordonării instrucției, ca o protejare a infractorilor contra unor abuzuri eventuale, principiu care guvernează întreaga materie a procedurii penale în vigoare în Ardeal.

V. M. Dimitriu.

DICTIONAR JURIDIC

Expresia greșită	Expresia de întrebuințat	Expresia maghiară
Inrăurintă	— Inrăurire	— botolyás
Datorința	— datorie	— tartozás, kötelesség
A corege	— a corija, a corecta	— javítani
demisfune militară	— certificat de eliberare din armată	— katonai elbocsátó levél
atestat de calificare	— certificat (de studii, de meserie, de specialități etc)	— képesítési bizonyítvány
libel de meserie	— brevet	— iparigazolvány
conșpect	— tablou, dare de seamă, situație	— táblázat
spre a avea evidența	— pentru a lua în vedere, pentru a lua act	— nyilvánartásba venni
a corespunde unei obligații	— a se supune unei obligații	— kötelezettségének megtelelni
conduct mascat	— bal mascat	— álarcos bál
să năzuește	— își dă osteneală, se sforțează, tinde spre, năzuește	— igyekszik
exerciere	— exercitare	— gyakorolni
staverit	— stabilit	— megállapított
Din partea instit. de bancă B societate pe acții, se aduce la cunoștință că A soc. pe acții și B, prin concluzul adus or fuzionat în acel chip . . . că B ca institut contopitor a luat firma . . .	— Banca B. societate pe acțiuni, înștiințează că A societate pe acțiuni și B societate pe acțiuni au hotărît fuziunea lor în așa fel că noua firmă va fi	
Alegerea alor doi acționari	— alegere de doi acționari	
Subsemnatul examinând am aflat singuratecele poziții în consonanță cu cărțile principale, vă rog să dați Comitetului absolutul	— Subsemnatul examinând am constatat că fiecare poziție în parte este în acord cu registrele principale, propun desărcinarea consiliului de administrație	
Conventat	— convenit	— kikötött
dător de ton	— cel care dă direcție, corifeu	— hangadó
lăsămînt de plata	— mandat de plată	— fizetési meghagyás
a rola ea negotiorum gestor	— a lucra	— eljárni
a concrede, concrezut	— a însărcina, înputernicit	— megbízni
imbiază	— invita	— meghív
exoperoază	— cere, face să intervină	— kieszkőzöl
un comput quitanțat	— socoteală achitată	— nyugtázott számla
esmisiune, funcționar esmis	— delegație, funcționar delegat	— kiküldött
esmisiune oficioasă	— deplasare, însărcinare în interes de serviciu a unui funcționar	— kiküldetés
intravilan, intravilanul localității	— coprinsul, cât se întinde localitatea	— helysőség

lunărmente	-- lunar
a decopia	-- copia
costează	-- costă
cuită	-- chitanță
comput	-- socoteală
anticipație	-- avans

-- havoukint
-- leinäsolmi
-- kerül
-- nyugta
-- számla
-- előleg

V. M. Dimitriu și Ștefan Laday.

Cronica legislativă

Lege pentru înființarea oficiilor de închiriere

ART. I. Orice fel de închiriere pe case pentru locuitorii, cât și prăvălii precum și de orice fel de clădiri pentru întreprinderi comerciale sau industriale devenite libere în orice mod dela data promulgării legii afară de clădirile ce se construiesc din nou, se vor face numai prin oficiul local de închiriere. Orice contractare făcută pe altă cale rămâne nulă, în afară de pedepsele prevăzute de această lege.

ART. II. Oficiul de închiriere mai are drept:

- să interzică schimbarea destinațiunii unui imobil, apartament sau cameră, care în prezent servește pentru locuință;

- Să rechiziționeze imobilele, apartamentele sau camerele care au fost închiriate în decursul anului 1920 și pe care închiriatorul ar refuza să le mai închirieze fără just motiv, care se apreciază de oficiul de închiriere;

- Se vor putea deasemenea rechiziționa în parte sau în totalitate imobilele lăsate nelocuite timp de cel puțin 3 luni prin absența locatarului, dacă acesta:

- Nu prezintă oficiului o justificare serioasă a absenței sale.

- Posedă și utilizează încă o locuință.

Rechiziționarea nu se va face decât după 30 de zile dela anunțarea în scris.

- Să fixeze chiriile din contractele încheiate printr'insul.

- Să fixeze ordinea în care se vor satisface cererile de închiriere dând preferință fauultilor numeroase.

- Să pronunțe amenzile prevăzute în prezenta lege.

ART. III. Maximul de chirie e fixat la suma care reprezintă 6% asupra valorii ce avea imobilul la 1 August 1916 înmulțit cu 2.50.

Pentru teritoriile alipite se va ține în seamă data de 1 August 1914.

Pentru localurile de prăvălie cu o situațiune excepțională se vor putea acorda sporuri până la 50%.

Pentru imobilele construite după datele de mai sus se va socoti:

Se va înmulți cu 1.75 valoarea imobilelor construite înainte de 1 Ianuarie 1919, sau în cursul a-

cestui an; iar pentru acele construite în 1920 se va socoti 8% asupra costului.

Pentru apartamentele sau camerele mobilate se va mări chiria până la 25% iar pentru serviciu până la 5%.

Taxele către Stat, județ și comună se suportă de chiriaș, afară de cazul când se face în contract alt angajament.

Art. 4. Pentru evaluare se vor avea în vedere rolurile de impozit fiscal, locatorul putând să prezinte orice acte sau probe ar considera ca necesare pentru stabilirea valorii.

Actele de vânzare încheiate între 1 Ianuarie 1910 și 1 August 1914, resp. 1916 sunt opozabile ambelor părți, iar acelea anterioare acestei date numai locatarului.

Aceste acte constituiesc însă un element important pentru evaluare.

ART. 5. Pentru imobilele compuse din mai multe apartamente sau prăvălii se va proceda astfel:

- Se va stabili valoarea imobilului după principiile stabilite, determinându-se chiria totală.

- Oficiile de închiriere vor repartiza, după datele ce li se va pune la dispoziție, chiria totală asupra diferitelor prăvălii sau apartamente.

ART. 6. Locațiunea camerilor din hoteluri se va face sub controlul oficiului de închiriere.

Tarifarea camerelor se va face în baza unui regulament întocmit de oficiul de închiriere.

Oficiile de închiriere

ART. VII. Ministerul de interne va putea înstitui oficii de închiriere în toate comunele urbane. În comunele cu o populație numeroasă se vor putea înstitui mai multe oficii.

În comunele rurale în cari se va simți crize de locuințe sau ridicări exagerate de chirie, ministerul de interne, după cererea motivată a prefectului, va putea autoriza consiliul comunal să aplice dispozițiunile date oficiilor de închiriere.

ART. VIII. Oficiul de închiriere va fi format din:

- Șeful oficiului cu personalul de birou necesar;

- Comisiunea deliberativă.

ART. IX. Comisiunea se compune, din primarul orașului sau un delegat al său, de preferință un consilier comunal sau membru în comisiune interimară, un judecător delegat de președintele tribu-

nalului; șeful oficiului de închiriere, un chiriaș și un proprietar; trăși la sorți de președintele comisiunii. Judecătorul va prezida ședințele.

ART. X. Șeful oficiului are ca atribuțiuni:

- a) Lucrările de birou;
- b) Pregătirea și executarea hotărârilor comisiunii.

ART. XI. Proprietarii de imobile de orice fel sunt obligați să anunțe cu 3 luni înainte oficiului de închiriere imobilele ce vor deveni libere, iar oficiul de închiriere este obligat a afișa cu 2 luni înainte de Sf. Gheorghe și Sf. Dtru lista acestor imobile.

Camerele mobilate ce vor deveni libere vor fi anunțate de proprietari oficiului până la 15 zile iar oficiul le va anunța în termen de 5 zile dela primirea acestei înștiințări; iar camerele de hotel vor fi anunțate zilnic la oficiul de închiriere și imediat după eliberare.

ART. XII. Comisiunea va examina toate cererile de locuințe și va delibera și chestiuni menționate la art. 2.

ART. XIII. Comisiunea pronunță decizii amănunțit motivate.

Deciziunile se iau cu majoritate de voturi. În caz de paritate votul președintelui decide.

ART. XIV. Contra deciziunilor comisiunii se poate face apel la tribunal în timp de 10 zile libere dela comunicare. Tribunalul va judeca aceste apeluri de urgență și cu precădere.

ART. XV. Cheltuielile oficiilor se vor suporta de comune.

Se va deschide pe seama ministerului de interne creditul necesar pentru avansarea acestor cheltuieli și în urmă se va cere fiecărei comune restituirea sumelor plătite.

ART. XVI. Oficiile de închiriere sunt independente de oficiile de locuințe din teritoriile alipite cu care nu vor avea decât legături de serviciu informaliv.

ART. XVII. Contractele de închirieri vor fi supuse la taxe în modul următor:

Pentru chiriile dela 1000 lei în sus se va percepe o taxă proporțională de 20 lei la mie, fracțiunile de mii se vor socoti mii întregi.

Taxele se vor plăti pe jumătate de ambele părți.

ART. XVIII. Tribunalul va fixa cheltuieli de proces duble taxei prevăzute la art. 17.

Cheltuielile se plătesc din partea care a pierdut procesul.

Taxele prevăzute la art. 17, cheltuielile de proces și amenziile prevăzute de art. 19 se încasează pe seama bugetului comunei căreia aparține imobilul.

ART. XIX. Contravențiunile la dispozițiile acestei legi se vor pedepsi:

a) cu 1000—10000 lei amendă pentru cei cari contravin dispozițiilor dela art. 1, fie prin închirieri în afară de oficiu, fie prin angajamente necuprinse în contractul de închiriere.

b) cu 100—1000 lei pentru călcarea oricărei alte dispozițiuni a legii de față și regulamentului ei de aplicare.

Amenzile se vor putea pronunța atât contra locatorului cât și contra locatarului în acelaș timp.

ART. XX. Plata chiriilor stabilite prin legea de față se va face proprietarilor de către chiriași la termenul stabilit, iar în cazul când proprietarul refuză să primească chirie, chiriașul o va consemna în termen de 48 ore de expirare la casa de depuneri, la administrația financiară sau percepșiile fiscale, iar recepșia o va depune la oficiul de închiriere respectiv, de unde proprietarul e obligat să o ridice, fără de a fi nevoie de formele ofertei reale.

ART. XXI. Ministerul de Interne va elibera un regulament de administrație care va stabili modul de punere în aplicare a dispozițiilor prezentei legi.

ART. XXII. Toate dispozițiunile contrare din legile și regulamentele anterioare se abrogă.

ART. 23. Prezenta lege se va pune în aplicare după 10 zile dela publicarea ei în Monitorul Oficial.

Aceasta lege s'a votat de Adunarea deputaților în ședința de 9 Iulie 1921 și s'a adoptat cu majoritate de 95 voturi contra 3.

Ordonanța Directoratului General al Justiției Cluj No. 21200/921.

Intrepretarea executării legii din 23 Iulie 1921 sub No. 3669 (majorarea competenței).

ART. I. Legea nu se va aplica la procesele civile în curs.

Ca procese civile în curs sunt a se considera acelea, în cari Tribunalul a emis citațiunea asupra acțiunii.

În aceste procese civile, exceptând cazul prevăzut în art. 3, se vor aplica și mai departe normele de procedură anterioară.

ART. II. Acțiunile asupra cărora Tribunalul până la promulgarea legii încă n'a emis citațiune, se vor trimite din oficiu la Judecătoria de ocol, care conform legii are competență materială.

ART. III. Dacă Tribunalul asupra acțiunii a emis deja citațiunea, însă desbaterea pentru constituirea procesului încă nu s'a ținut, la cererea comună a părților, procesul se va trimite Judecătoria de ocol, care conform legii are competență materială.

ART. IV. Dispozițiile articolelor precedente, în mod cerspunzător se vor aplica și în procesele,

cari cad în competența materială a Judecătoriilor comunale.

ART. V. La cererile pentru mandat de plată înaintate până la publicarea ordonanței de față, legea nu se va aplica.

Cluj, la 15 August 1921.

Biblioteca „Ardealul Juridic“

Codul penal al Contravențiilor În vigoare în Ardeal

(Legea Ungară XI. din 1879.)

Traducere din limba maghiară, cu adnotări și ultimele modificări pe articole. *)

de VASILE M. DIMITRIU și ȘTEFAN LADAY

Partea I.

Dispozițiuni Generale.

ART. I. Sunt contravențiuni faptele calificate astfel prin :

1. Legi.
2. Ordonanțe ministeriale.
3. Statute (regulamente) municipale ale județelor sau orașelor cu drept de municipiu.
4. Statute (regul.) ale orașelor libere fără drept de municipiu și ale orașelor cu consiliu regulat.

Atât prin ordonanțele ministeriale cât și prin statute nu pot fi calificate contravențiuni, decât numai călcările prohibițiilor sau prescripțiilor de natură polițienească.

Nota. Puterea de a reglementa se exercita în Ungaria în cea mai largă măsură de către miniștri, iar ordonanțelor emanate de la ei (röndeletek) erau adevărate regulamente de administrație publică și care la noi nu pot fi date de cât de consiliul de miniștri. Conform legii XLVI|1889 și șeful siguranței generale a Statului putea să califice unele fapte drept contravențiuni (numai în ce privea capitala Budapesta). Cam actualmente funcționează servicii de siguranță în toate orașele din Ardeal, ar fi de văzut întru cât șefii acestor servicii, ar avea acest drept, de barece legea poliției generale a statului (1903 mod. în 1905) din vechiul regat aplicabilă aci, permite acest lucru.

Municipia (Törvényhatóság) conform limbajului administrativ maghiar se numeau astfel orpurile constituite care se administrează singure sub controlul guvernului și care sunt însărcinate cu executarea pe teritoriul lor a ordinilor administrației superioare. Până la 1872 municipiile aveau încă și un drept de jurisdicție, care le-a fost ridicată. Calitatea de municipiu fusese recunoscută județelor și unora dintre orașele asimilate acestora (Cluj, Tg. Mureș, Oradea, Timișoara, Arad, Brașov) și așa a rămas. Erau așa dar (la 1 Decembrie 191) în Ardeal, a) Județele autonome; b) orașe cu drept de municipalitate adică asimilate județelor și care se bucurau de aceeași autonomie și jurisdicție; c) orașe libere dintre care multe intrau în prima categorie; d) orașe cu consilii regulate; e) comune (rurale) mari și comune (rurale) mici. Autonomia comunală descrescea progresiv de la o categorie la alta. Autonomia județelor și orașelor municipale fiind suspendată actualmente, prefectul poate califica contravențiile, iar în orașele nemunicipale cu consilii, consiliul orașenesc (Decret. II al Cons. dirig. Gaz. of. No 6|19).

Comunele mari și mici, primăriile și pretorii nu pot stabili contravențiile.

*) Sancționată la 12 Iunie 1879, promulgată la 14 Iunie 1879 și pusă în aplicare odată cu codul penal al crimelor și delictelor prin legea XXXVII. din 1880.

Dreptul de a crea statute (regulamente) îl aveau județele și orașele cu drept de municipiu prin legea XX|1886 și orașele cu consilii regulate prin legea XXII|1886.

ART. II. Prezentul cod penal ca și acel al crimelor și delictelor se aplică în întreg Ardealul, Banatul și părțile Ungurene.

ART. III. Puterea ordonanțelor ministeriale se exercită după cum acestea dispun: ori asupra întregului teritoriu determinat de art. II, ori peste o anumită parte a acestuia sau în fine numai asupra cuprinsului unuia ori mai multor municipii, orașe sau comune.

Statutele municipale se aplică de asemenea după cuprins: ori peste întreg teritoriul municipal, ori asupra numai a unor părți ale acestuia sau chiar numai asupra uneia sau mai multor comune se cad sub autoritatea municipală.

Statutul orașenesc n'are putere de aplicare de cât numai pe teritoriul orașului care l'a dat.

ART. IV. Autorii unei contravențiuni se vor pedepsi chiar când locuiesc numai vremelnice în locul unde au săvârșit-o și măcar că acea contravenție nu s'ar pedepsi acolo unde ei locuiesc sau își au domiciliul obișnuit. Această regulă se aplică și streinilor.

ART. V. Statutele municipiilor și orașelor nu sunt valabile de cât cu aprobarea Ministerului de interne. În acest scop ori ce statut va fi transmis Ministerului în termen de 8 zile de către subprefect cu observările ce el va crede.

Ministrul de interne are drept să condiționeze aprobarea Statului de anumite modificări sau adăugiri pe care le-ar arăta; iar din motive grave el poate chiar refuza aprobarea statutului.

ART. VI. În caz de nevoie urgentă, municipiul sau orașul sunt îndreptățiți să pună în executare statutele ce au dat îndată ce le-au publicat și înainte chiar să fi fost aprobate de minister.

În asemenea cazuri autoritatea care a dat un asemenea statut, este obligată să-l prezinte Ministrului de interne, în cel mult 24 ore după ce l'a dat și în toate cazurile înainte de a fi fost publicat, cu mențiunea expusă către Minister, că l'a pus în executare în mod provizor.

Statutele orașenești vor fi prezentate Ministrului de către subprefecți, care sunt datori a le transmite cu observațiile lor în cel mult 24 de ore. Dacă Ministrul de interne ridică puterea unui astfel de statut pus în aplicare în mod provizoriu, autoritatea de la care a pornit nu l poate reînoui pe baza acestui articol, de cât după trecerea unui termen de șase luni.

ART. VII. Ordonanțele ministeriale nu pot prescrie dispozițiuni contrare legilor, prin statutul municipal nu se pot lua măsuri contrare vreunei legi sau ordonante Ministeriale, iar orașele nu pot prin statutele ce vor da să impună reguli contrare legilor, ordonanțelor ministeriale sau statutelor municipiului din care însăși ele fac parte.

ART. VIII. Pentru ca o ordonanță Ministerială sau vre un statut municipal sau orașenesc să fie obligatorii, se cere:

1. Ca autoritatea care le-a dat să se fi conformat legii.

2. Ca acea ordonanță sau statut să fi fost publicate (art. IX)

ART. IX. Ordonanța ministerială va fi publicată în foaia oficială și dacă nu i s'a fixat un termen mai lung, va intra în vigoare în a 8-a zi de la publicare.

Ministerul de interne va hotărâ după împrejurări locale felul cum se vor publica statutele municipale și cele ale orașelor.

Aceste ordonanțe vor deveni executorii începând cu ziua a 4-a de la a lor publicare, dacă nu cumva le-a fost hotărât un timp mai lung.

Cu toate acestea statutele provizorii despre care vorbește art VI, vor intra în vigoare în 24 de ore dela publicare.

ART. X. Judecătorul cu ocazia aplicării ordonanțelor ministeriale sau a ori cărui fel de statut, are dreptul să se pronunțe și asupra legalității acestora; nu-i este permis însă să le discute necesitatea ori potrivirea lor cu împrejurările.

Chestiunea dacă autoritatea de la care emană statutele municipale sau orașenești era bine constituită, dacă acea autoritate funcționa în mod regulat, precum și dacă acele statute au fost date de dânsa în mod regulat, de asemenea nu pot forma obiectul deliberării instantei judecătorești.

Nota. Art. 19 legea IV/1869 asupra exercitării puterii judecătorești: Judecătorul este obligat să procedeză și să judece conform legilor, ordonanțelor conforme cu legea și promulgate și după uzurile care au putere de lege.

Judecătorul nu poate nesocoti puterea legilor promulgate regulat, dar se poate pronunța în cazuri concrete asupra legalității ordonanțelor.

Dreptul de a discuta ordonanțele și statutele în cadrul acestui articol este bine înțeles că îl au numai judecătorii de ocol, tribunalele și Curțile de apel, iar nu instanțele de judecată polițienești și administrative.

ART. XI. Ordonanțele ministeriale sau ori ce fel de statut încetează de a se mai aplica:

1. Când au fost date pentru un timp determinat, odată ce acel timp a trecut.

2. Dacă au fost date până când va trece (stinge) o epidemie, epizootie, incendiu, inundație sau ori ce fel de pericol public și nu până la alte dispozițiuni, (încetează) deodată cu trecerea pericolului și în toate cazurile imediat ce s'a publicat scoaterea lor din vigoare.

3. Dacă au fost ordonanțe în vederea unei expoziții, procesiuni religioase, solemnități publice sau cu ori ce ocaziune care de regulă nu se mai repetă (încetează) începând cu ziua următoare celei când a încetat ocaziunea ce a prilejit luarea măsurilor cuprinse în ordonanță.

Încetează de a se mai aplica statutul municipal când aceeași împrejurare care a ocazionat-o, este rezolvată printr'o deciziune ministerială; deasemenea nu se vor mai aplica nici statutele orașenești, din moment ce aceeași chestiune ce ele rezolvă, este reglementată printr'o ordonanță ministerială sau statut municipal.

Cu toate acestea dacă statutul care pornește de la autoritatea subalternă, conține mai multe feluri de dispozițiuni, iar ordonanța sau statutul similare ale autorității superioare nu le rezolvă pe toate, acele dispozițiuni nerezolvite rămân în vigoare mai departe.

ART. XII. Dispozițiunile generale din codul penal despre crime și delictе se aplică deopotrivă și la contravențiuni întrucât prezentul cod nu dispune altfel.

Nota. Se vor aplica din codul penai al crimelor și delictelor.

Art. 1., 2., 3., 4. (Dispoziții generale).

Art. 5—19 (Dispoziții generale teritoriale, însă cu modificările cuprinse în art. 2., 3., 4., 13., 14., C. p. contr.)

Art. 60., 61., 62 (pedepse secunare),

Art. 63 modif. prin art 2 din legea XIV 1914 (not. prod. presa).

Art. 53 al 1. (amenda).

Art. 69—74 (compl. cu modif. art. 27 C. p. contr.)

Art. 76—87 (imputabilit. împreună cu art. 15—25, 30 și 33 din N. P. legea XXXVI 1908).

Art. 88—90, art. 91 al 1, art. 92 al 1, art. 94.

Art. 95—104 (cumul împreună cu art. 29—30 C. p. contr.)

Art. 105—125 (excluderea ped. împreună cu art. 31 C. p. contr.)

ART. XIII. Contravențiunile faptele în streinătate nu se pedepsesc.

Nota. Excepții: Legea XII/1883 § 10; Legea II/1909 § 48 Caz foarte des: Se comite în streinătate o faptă, care acolo este contravenție, la noi este delict (Expulsiunile mici în Austria sunt contravențiuni). Oare în acest caz infractorul se pedepsește? Da, zicem noi, pentru că după legea noastră se califică numai *pedeapsa*, care va fi cea mai ușoară (Vezi Curia Maghiară 1911 B. J. T. LXII—22.)

ART. XIV. Extrădarea nu se poate cere pentru contravențiuni.

ART. XV. Pedepsa pentru contravențiuni este

1. Închisoare administrativă (arest polițienesc).

2. Amendă.

Nota. a) Nu se aplică la minori, b) în caz de amendă se aplică art. 55 C. p. al 1 și 4. c) Dispoz. § 3. legea XVII—1892. § 23—24 legea XX—1891 relative la scopul amenzilor sunt scoase din uz în mod facil pe cale bugetară. d) Iazecire a amenzei de Cons. Dirigeni.

ART. XVI. Pedepsa pentru contravenție nu poate trece: peste 2 luni închisoare administrativă și 3000 lei amendă, când fapta săvârșită este o contravenție declarată astfel prin lege; peste 15 zile închisoare administrativă și 1000 lei amendă când ea decurge din călcarea unei ordonanțe ministeriale, peste 5 zile închisoare administrativă și 500 lei amendă când se nesocotește un statut municipal și peste 3 zile închisoare administrativă și 200 lei amendă când se contravine la un statut orașenesc.

Nota. La minori nu se aplica. Conform ordonanței sub Nr. 621—1920 „Gazeta Oficială” Nr. 79—920 amenda penală se urcă la suma înzecită. Am socotit florinul egal cu leul (2 coroane = 1 leu) lăsând sumele așa cum sunt prescise în original.

ART. XVII. Durata cea mai scurtă o închisorii

administrative este de 3 ori și minimum amendei împrejurările permit, în este de 50 bani.

Nota. Nu se aplică la minori. Suma va fi înzeclă.

XVIII. Pedepșa închisorii administrative se execută în arestul autorității administrative și dacă se poate, în celulă separată.

Cel condamnat la închisoare administrativă are voie să-și procure singur hrană și nu poate fi obligat să lucreze decât în cazurile prevăzute în articolul următor.

Nota. Acest text este scos din vigoare și înlocuit cu art. 1 din legea XXVII-1892 care spune: Închisoarea administrativă se va executa în închisorile judecătorești, chiar dacă a fost pronunțată de autorități administrative. În mod excepțional numai se vor putea executa pedepse privative de libertate date de autoritățile active și în arestul autorităților administrative până închisorile judecătorești vor fi clădite.

Aliniatul doi nu se aplică minorilor.

ART. XIX. Scos din vigoare.

ART. XX. Când legea, ordonanța ministerială sau statutul municipal său orășenesc stabilesc pentru vreo contravenție pedeapsa în bani, această amendă nu se poate transforma în închisoare administrativă decât numai dacă nu se poate încasa.

Nota. Nu se aplică minorilor ca și art. până la XXV.

ART. XXI. Dacă circumstanțele atenuante sunt apreciable, închisoarea administrativă se poate în locui cu amendă.

Nota. E vorba numai de închisoare. Dacă judecătorul vreo să aplice amendă mai mică decât cea stabilită în partea specială ca minim, trebuie să facă aplicarea art. 92 C. p. (Curla Bull. I, 194.)

ART. XXII. Sentința prin care se va pronunța drept pedeapsă numai amendă, va determina totodată și durata închisorii administrative ce va fi aplicată în caz de neîncasare.

În caz de transformare, amenda care nu trece de 20 de lei, nu va putea fi înlocuită prin mai mult de 12 ore de închisoare administrativă. Amenda de la 20 până la 100 lei va fi înlocuită prin o zi de închisoare administrativă și așa mai departe, socotinduse câte o zi pentru fiecare sută de lei.

ART. XXIII. Prin sentința care va pronunța odată cu amendă și pedeapsa închisorii adm. se va determina și durata închisorii adm. care urmează să înlocuiască amenda în caz de neîncasare.

Într'un asemenea caz, fiind socotită de sumă și de dispozițiile art. XXII, durata închisorii adm. va putea fi prelungită:

Cu 15 zile în caz când pedeapsa în două este prevăzută de lege.

Cu 5 zile când pedeapsa aceasta este prescrisă printr'o ordonanță ministerială.

Cu 2 zile când ea decurge dintr'un statut municipal.

Cu o (1) zi când pedeapsa dublă pentru contravenție a fost prevăzută printr'un statut orășenesc.

În cazurile arătate de acest articol și conform acestor limite, durata se poate prelungi depășind dispozițiile art. XVI.

Nota. Instanța trebuie să fixeze prin cartea de judecată durata închisorii.

Amenda se poate transforma și în reclusiune în caz de cumul. În acest caz ultimul alineat se va aplica deopotrivă (Bul. I 197).

ART. XXIV. Excluderea de la funcțiuni publice și suspendarea exercitării drepturilor politice nu se poate pronunța prin hotărârea care condamnă pentru contravenție.

Cele coprinse în acest capitol lasă neatins dispozițiunile legilor disciplinare.

Nota. Pierderea postului se poate (§ 38).

Art. XXV. Pedepsele accesorii prevăzute de art. 60, 61 și 62 din C. p. cu modalitățile arătate acolo se vor aplica deopotrivă și la contravențiuni.

Cu toate acestea interzicerea de la exercitarea vreunei profesii, pentru care se cer cunoștințe speciale, nu se poate pronunța pentru mai mult de șase luni.

Cazurile speciale când în afară de cele prevăzute de codul penal, urmează să se hotărască asupra confiscărei, sunt determinate în partea specială.

A se întregi cu Art. 38 din N. P. (Legea XXXVI 908). Ministrul Justiției și cel de Interne sunt îndreptățiți a ordona ca unele dintre obiectele confiscate de către judecător sau autoritatea administrativă prin cartea de judecată, să se întrebuițeze pentru instituirea sau sporirea muzeelor criminologice; și cu Art. 9 din legea XXI 1913 (expulzări).

Art. XXVI. Afară de autorii principali vor fi pedepsiți pentru contravențiuni și complicii acestora (art. 69 c. p.) Tentativa de contravenție nu se pedepsește.

Nota. Excepția: Legea XXXI 1979 pedepsește tentativa contravențiunii silvice.

Art. XXVII. Când legea, ordonanța ministerială sau vr'un statut vor prescrie observarea unor dispozițiuni a căror călcare privește pe capii de familie tului, curatori, supraveghetori, proprietari de case, șefi de ateliere sau maitri, și când aceste dispozițiuni executându-se după ordinele și instrucțiunile lor de către vr'un membru de familie, minor, persoană pusă sub curatelă sau supraveghere, locatarul acelorași case, ajutor, elev sau servitor și vor fi călcați de aceștia din urmă, pedeapsa se va aplica celor dintâi.

Cu toate acestea dacă făptuitorii, măcar că au fost invitați, opriți sau li s'a atras atenția de către organele autorității, totuși comit contravențiunea, vor fi pedepsiți și aceștia.

Art. XXVIII. Contravențiunea va fi pedepsită și în cazul când ea s'a comis din neglijență, afară numai dacă legea ordonanța ministerială sau statutul nu arată că se vor pedepsi numai călcările făcute cu intenție.

Art. XXIX. În caz de concurs a mai multor contravențiuni:

a) Dacă se prevede ca pedeapsă numai închisoare administrativă (pentru toate) aceste se vor cumula și se va aplica o singură pedeapsă.

b) Dacă se prevede numai amendă sau și amendă și închisoare administrativă, pedeapsa va fi pronunțată separat pentru fiecare contravenție pedepsită cu amendă în limitele art. XVI.

Art. XXX. În cazurile prevăzute de art. XXIX,

a) Durata închisorii administrative cumulate poate fi prelungită cu acea prevăzută de art. XXIII și după distincțiile anume arătate acolo.

b) În ce privește transformarea amendei în închisoare administrativă, se vor aplica dispozițiile art. XXII, cu următoarele îngrădiri:

Dacă amenda se aplică deodată cu închisoarea administrativă cumulată, atunci durata închisorii administrative cumulate împreună cu închisoarea administrativă ce înlocuiește amenda, nu poate trece peste:

90 zile dacă se contravine la o lege;

25 zile dacă se calcă o ordonanță ministerială;

9 zile dacă se nesocotește un statut municipal;

5 zile dacă se trece peste un statut orașenesc.

Dacă pedeapsa este nu mai amendă, atunci durata închisorii nu poate trece peste:

45 zile dacă e vorba de contravenție la lege;

15 zile dacă se calcă o ordonanță ministerială;

7 zile dacă se contravine la un statut municipal;

3 zile dacă dispoziția ce se nesocotește este a unui statut orașenesc.

ART. XXXI. Acțiunea publică se prescrie prin 6 luni, dacă vre-o lege contrară nu dispune altfel; iar pedeapsa se prescrie printr'un an.

Nota. Pentru minori nu se aplică această prescripție. Dispozițiile acestui articol se întregesc prin art. 8 N. P. (la minori nu) suspendarea, Art. 33. N. P. (minori) art. 63 din legea VII-1913. Art XXXIII scos din vigoare dela 1 Ianuar 1920 și înlocuit prin art. XXXIII a Nov. penal (minori).

Informațiuni.

Este foarte probabil că vom fi siliți să ne ocupăm mai de aproape cu legile în vigoare în Rusia sovietistă, pentru că restabilirea relațiilor comerciale pare să fie verosimilă. Deocamdată dăm numai o privire fugitivă asupra acelor norme de drept.

Drepturile politice le exercită — conform art. 64 din Constituție — numai aceia cari „și câștigă traiul vieții prin muncă productivă și folositoare obștei.”

Conform art. 65 sunt excluși din drepturile politice: patronii cari au mai mulți muncitori, capitaliștii cari nu lucrează, comercianții; călugări etc.

Străinii se bucură de toate drepturile civile și politice, dacă sunt muncitori sau țărani.

Normele ref. la căsătorie nu se prea deosebesc de legile noastre. Numai că la despărțenie nu se cere vinovăția unuia din soți: oricare din soți poate s'o ceară fără să dea vre'un motiv.

Dreptul de proprietate nu este recunoscut pentru imobile. Însă în realitate toate bunurile imobile mici se găsesc în proprietate privată ca și la noi. Întreprinderile mari au fost naționalizate; în ultimul timp însă s'a restabilit și în această privință proprietatea individuală.

Pentru bunurile menite consumării proprietatea individuală nu este desființată.

Obligațiunile nu sunt regulate cu deamănuntul. În genere ele nu se prea deosebesc de ale noastre.

Sucesiunile nu există în principiu. După moartea omului averea lui trece asupra Statului. În realitate, toate bunurile mici rămân în proprietatea rudelor.

Legile vechi (din timpul țarismului) nu sunt desființate, dar instanțele au dreptul să nu le aplice dacă ele sunt în contradicție cu „conștiința socialistă.”

Intrunirea magistraților din Germania, ținută în Maiu 1921, a dat următoarele deciziuni asupra chestiunii participării femeilor la justiție:

„Femeia nu poate fi numită de magistrat de carieră, nu poate să fie în curtea cu jurați și nici nu poate să participe în orice calitate la judecarea cauzelor penale.”

Se discută foarte mult chestiunea scaderii valutei și consecințele ei cu privire la obligațiuni. La noi, codul civil austriac rezolvă cel puțin chestiunile principale. În Germania „Reichsgericht-ul a pronunțat următoarele (Entsch. vol. 96 pag. 265.)

„Banii naționali iau în streinătate natura de mărfuri, a căror preț este determinat prin cursul de devize. Rezultă din aceasta că creditorul care-și are domiciliul la noi în țară, nu poate să ceară o plată în plus din cauză că prețul banilor a scăzut. Nu poate să ceară aceasta cât timp Statul menține banii de până acum ca măsură de preț cu putere neschimbată. Nici creditorul străin nu poate să ceară aceasta dacă datoria trebuie plătită la noi în țară.”

Curtea de Apel Cluj.

Procese civile hotărâte în luna Septembrie 1921:
421/921 Dr. Biró Geza și soția c/a Rimer și soțul. Decis disolv.

1349/916 Maurițiu Blatt c/a S. Grünstein sent. aprob. 457/921.

Nița Lazar văd. Balul c/a Ion Berian sent. schimb.

435/921 Ișig Bernat c/a A. Schuster și soția sentința aprob.

	Seminarul de drept Dr. Muresianu Cluj, Str. N. Jorga 23. Telefon: 3—10.	